

Sabahın alimləri bu günün şagirdləridir

Fuad Qarayev:

“Bu il müsabiqəyə süni intellekt də daxil edilməklə istiqamətlərin sayı 9-a çatdırılıb”

Son illər Elm və Təhsil Nazirliyinin həyata keçirdiyi müxtəlif layihələr, müsabiqələr bizim neçə-neçə istedadlı məktəblilərimizi üzə çıxartmaqla yanaşı, eyni zamanda onların əldə etdikləri uğurların gələcək həyat yollarının müəyyənləşdirilməsindəki rolu danılmazdır. Müxtəlif səpkili belə tədbirlərin reallaşdırılması sayəsində ölkə ictimaiyyəti həmin “seçilmişləri” yaxından tanıyır və yeniyetmələr Azərbaycan təhsilinin ən parlaq zəkaları sayılırlar.

Orta ümumtəhsil məktəblərinin IX-XI sinif şagirdlərinin qatıldığı “Sabahın alimləri” Respublika Layihə Müsabiqəsi də məhz bizə neçə illərdir ki, məktəblilərimizi daha fərqli şəkildə tanıdır.

Elə Təhsil İnstitutunun direktor müavini Fuad Qarayevlə bu dəfəki söhbətimizin mövzusu da “Sabahın alimləri” ilə bağlıdır. Həmsöhbətimiz adicəkilən layihənin əsas məqsədi, özəllikləri, bu tədris ilində özünün sayca 14-cüsünü keçirməyə hazırlaşan müsabiqədə nə kimi yeniliklərin olacağı və digər məsələlərlə bağlı “Azərbaycan müəllimi”nə müsahibə verib.

“Şagird hələ məktəb illərindən, parta arxasından elmə istiqamətlənir”

- Fuad müəllim, son illər şagirdlərimizin müxtəlif səpkili müsabiqə, bilik yarışlarında, olimpiadalarda qazandıqları qələbələrinin sayının artmış olduğunu görürük. Bu uğurlu nəticələrin davamını “Sabahın alimləri” Respublika Layihə Müsabiqəsində də müşahidə edirik. Belə bir müsabiqənin keçirilməsi sizcə, Azərbaycan şagirdinə nə qazandırır?

- İlk növbədə, mən bir qədər adicəkilən müsabiqə barədə məlumat vermək istərdim. Ölkəmizdə elmi-tədqiqat işinə meyli olan və yüksək elmi-tədqiqat nəticələri əldə etmiş istedadlı şagirdlərin aşkarlanması məqsədilə Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən 2012-ci ildən “Sabahın alimləri” Respublika Layihə Müsabiqəsi 8 istiqamət üzrə- riyaziyyat; fizika, astronomiya; kimya; biologiya (zoologiya, botanika, mikrobiologiya, genetica və molekulyar biologiya, biokimya); tibb və sağlamlıq; ekologiya, ətraf mühitin idarə olunması; mühəndislik; kompüter elmləri üzrə keçirilir. Müsabiqənin əsas məqsədi yuxarı sinif şagirdlərinin (IX - XI) elmi-texniki yaradıcılığa sövq edilməsi, onların müasir tədqiqat metodlarına yiyələnməsinin təmin edilməsi, bu sahədəki fəaliyyətlərinin stimullaşdırılması, elmi-tədqiqat və yaradıcılıq potensialı olan istedadlı şagirdlərin vaxtında aşkara çıxarılması, ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatlarla ümumtəhsil məktəbləri arasında əlaqələrin genişləndirilməsi, seçilmiş şagirdlərin beynəlxalq müsabiqəyə göndərilməsindən ibarətdir. Gördüyünüz kimi, artıq 12 ildir ki, biz sözügedən layihəni ölkənin bütün region və şəhərlərinin orta ümumtəhsil müəssisələrinin şagirdləri əhatə olunmaqla həyata keçiririk. Və qeyd etdiyim kimi, əsas məram məktəblərimizdə uşaqların elmi tədqiqat işlərinə marağının artırılmasıdır. Onu da qeyd edim ki, uşaqlar üçün elmi mühitin formalaşdırılması məqsədi ilə bizim əksər orta ümumtəhsil müəssisələrində “Kiçik Akademiya”lar fəaliyyət göstərir ki, məhz bu da şagirdlərə məktəb daxilində onları maraqlandıran mövzularla bağlı müəllimlərdən məsləhət almaq və istiqamətləndirilmək, eyni zamanda respublikanın tanınmış alimləri ilə görüşmək imkanı əldə etməklə yanaşı, həmçinin onların təhsil aldıqları məktəblərin el-

mi-tədqiqat institutları ilə birgə əməkdaşlıq baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Gördüyünüz kimi, şagird hələ məktəb illərindən, parta arxasından elmə istiqamətlənir. “Sabahın alimləri” müsabiqəsi də məhz elmə, tədqiqat işlərinin aparılmasına maraq göstərən yeniyetmələrimizə gələcəyin alimi olmaq şansını dəyərləndirməyə unikal şərait və imkan yaradır. Belə ki, müsabiqədə iştirak etmək hüququ qazanan şagirdlərimiz ali məktəblərimizdə fəaliyyət göstərən tanınmış alim-professor heyəti ilə sıx-sıx görüşür, elmi müzakirələr aparmaq imkanı əldə edir, hazırladıqları tədqiqat işlərini onlardan məsləhət alaraq daha da təkmilləşdirirlər. Və onu da xüsusi vurğulamaq istərdim ki, “Sabahın alimləri”nə maraq olduqca böyükdür və ildən-ilə burada iştirak etmək istəyənlərin sayı artmaqda, əhatə dairəsi genişlənməkdədir.

Ötən müddət ərzində 500-dən çox şagirdimiz “Sabahın alimləri” Respublika Layihə müsabiqəsində I,II, III yerlərə layiq görülüblər.

“Yeniyetmələrimiz tədqiqat bacarıqlarını aşağı yaşlardan öyrənməlidirlər”

- Layihə müsabiqəsində şagirdlərimiz daha çox hansı istiqamətlər üzrə elmi-tədqiqat işləri aparırlar?

- Mühəndislik, tibb, robototexnika istiqamətləri üzrə layihələr daha çoxdur. Bilirsiniz, hər bir şagirdin meyil və maraqları fərqli olur. Burada müəllim faktoru da əsas rol oynayır. Müəllim öz fənnini şagirdə sevdirsə, bilik və bacarıqları da yüksək səviyyədədirsə, şagirdin fənnə marağı daha çox olur, elmi tədqiqat işləri aparmağa həvəs göstərir.

Qeyd etdiyim kimi bu məsələlərdə müəllimin rolu çox böyükdür. Eyni zamanda şagirdlərin müəllimləri ilə etdikləri diskussiyalar, özlərinin maraqları, araşdırmaları, internet üzərində axtarıqları, müşahidə etdikləri məsələlər onları adicəkilən istiqamətlər üzrə elmi-tədqiqat işləri aparmağa sövq edir. Onlarda artıq bir fikir formalaşır və onun əsasında da tədqiqat işinə başlamış olurlar.

Mən sizə deyim ki, ümumiyyətlə, dünyada baş verən bütün yeniliklər, innovasiyalar, startaplar hamısı belə kiçik addımlarla başlayır.

Biz indidən şagirdlərimizdə elmi-tədqiqat işləri aparmaq, araşdırma, analiz etmə, ümumiləşdirmə bacarıqları inkişaf etdirməliyə ki, onlar sabah ali məktəblər-

də təhsil alanda elmin ən müxtəlif istiqamətləri üzrə bacarıq və vərdişlərini yeniləyərək daha böyük tədqiqat aparacaq bilsinlər. Yeniyetmələrimiz tədqiqat bacarıqlarını aşağı yaşlardan öyrənməlidirlər.

“Şagirdlərimizin tədqiqat işləri ildən-ilə təkmilləşir, keyfiyyətli olur”

- Artıq “Sabahın alimləri” XIV Respublika Layihə Müsabiqəsinə qeydiyyat başlayıb. Bu il keçiriləcək müsabiqəyə bağlı hansısa dəyişikliklər olubmu?

- Bu il müsabiqəyə edilən dəyişiklik süni intellekt üzrə yeni istiqamətin əlavə olunmasıdır. Və bununla da müsabiqəyə süni intellekt də daxil edilməklə istiqamətlərin sayı 9-a çatdırılıb.

Düşünürük ki, bu sahə belə deyək, günümüzün ən aktual və maraqlı olan istiqamətlərindən biridir. Şagirdlərimizin həmin istiqamət üzrə də müxtəlif tədqiqat işləri aparacağına, gözəl layihələr hazırlayacağına əminik.

Çox yaxşı haldır ki, bizim şagirdlərimizin təqdim etdikləri layihələr, apardıqları tədqiqat işləri ildən-ilə daha da təkmilləşir, keyfiyyətli olur.

Onu da bildirim ki, müsabiqəyə qeydiyyat davam edir. Kifayət qədər layihə ilə müraciət edən şagirdlərimiz var.

“Sabahın alimləri”, eyni zamanda ABŞ-də keçirilən ISEF - Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisinə milli seçim turudur

- Fuad müəllim, “Sabahın alimləri” Respublika Layihə Müsabiqəsi, eyni zamanda ABŞ-də keçirilən ISEF - Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisinə milli seçim turudur. Ötən müddət ərzində nə qədər şagirdimiz bu nüfuzlu elm yarışmasında iştirak edib?

- Bizim demək olar ki, hər il ayrı-ayrı istiqamətlər üzrə ISEF-də mükafat, sertifikat alan şagirdlərimiz olub. Bu günə qədər 10 şagirdimiz adicəkilən yarışmada mükafatlara layiq görülüb. Ötən il isə Azərbaycan məktəbliləri ilk dəfə olaraq ABŞ-nin Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisində medal qazandı. Xəzər Universitetinin “Dünya” məktəbinin X sinif şagirdləri Səid Aslanov və İbrahim Allahverdiyev “Bio-tibb və sağlamlıq elmləri” kateqoriyası üzrə bürünc medal əldə ediblər. Bundan başqa, həmin məktəbin X sinif şagirdi Nicat Tağızadə və 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksinin X sinif şagirdi Xəzər Hüseynov “Robotika” istiqaməti üzrə xüsusi mükafata layiq görülüblər.

Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Yarışması (ISEF) şagirdlər üçün dünyanın ən nüfuzlu elm müsabiqəsidir. Burada qaliblik sevincini yaşamaq şagirdlərimizin ən unudulmaz anlarına çevrilir. Bu tip müsabiqələrə qatılan şagirdlərimizin motivasiyaları elə prosesin özünün iştirakçısı olmaqdır. Yeniyetmələrimiz hazırladıqları layihələrin yüksək səviyyədə qiymətləndirilməsindən, dünyanın ən tanınmış alimləri ilə görüşməkdən, onlarla ünsiyyətdə olmaqdan xüsusi zövq alırlar. Apardığı tədqiqatın nəticəsini görmək, ordan qalib kimi qayıtmaq isə, ilk növbədə, Azərbaycan şagirdinin, bütövlükdə təhsilimizin uğurudur.